

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

Швеція
Sverige

Як частки податку на доходи фізичних осіб мають зараховуватися до місцевих бюджетів в Україні?

Тоні Левітас / Tony Levitas

SKL International

Проект “Підтримка децентралізації в Україні”

10 вересня 2021 р.

Як частки ПДФО мають зараховуватися до місцевих бюджетів в Україні?

По суті, відповідь є простою:

Як у 20 з 21 європейських країн, де суттєві частки ПДФО спрямовуються органам місцевого самоврядування, ***Україна має це робити за місцем проживання платників податку.***

Причини такого підходу є однаковими:

- Це забезпечує узгодженість між фінансовою та політичною юрисдикціями з тим, щоб мешканці обирали місцевих політиків і посадовців, які розпоряджаються їхніми податками, тим самим підвищуючи підзвітність влади та участь громадян.
- Переважна більшість видатків ОМС здійснюється на надання послуг мешканцям.
- Доходи фізичних осіб можуть формуватися з кількох різних джерел, тому прив'язка ПДФО до місця роботи суперечить природі цього податку.
- Надання деяким органам місцевого самоврядування (великим містам) повноважень встановлювати «додаткові ставки» до ПДФО

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

Швеція
Sverige

Як частки ПДФО мають зараховуватися до місцевих бюджетів в Україні?

Але це складно забезпечити:

- Наразі підприємства сплачують ПДФО своїх працівників відповідно до заявленого місця роботи цих працівників.
- Але це здійснюється по-різному, залежно від того, як класифікуються підрозділи підприємства (та працівники), а також від спроможності систем бухгалтерського обліку та платежів.
- У результаті цього ніхто не знає, які обсяги ПДФО попадають таким чином у бюджети ОМС, де працівники не проживають і не працюють.
- Той факт, що в Києві надходження від ПДФО на одного мешканця втричі вищі, ніж середній показник, хоча столиця отримує 40% (а не 60%) податку, свідчить про те, що некоректні зарахування є доволі суттєвими.
- Українські суди також у своїх рішеннях зазначали, що підприємства не можуть нести відповідальність за некоректне зарахування ПДФО, адже це має бути обов'язком держави.

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

Швеція
Sverige

Як частки ПДФО мають зараховуватися до місцевих бюджетів в Україні?

- ОМС, які наразі виграють від чинної практики, захищають таку 'систему', навіть незважаючи на те, що це є некоректним з правової точки зору і в дійсності не відповідає фактичному місцю роботи.
- Уряд захищає чинну практику, оскільки не бажає інвестувати в інформаційні системи, необхідні для спрямування частки ПДФО за місцем проживання платників податку (або змінити частку).
- Усі відзначають, що чинну систему неможливо виправити, доки не буде вирішено питання 'прописки'.
- У результаті, існує висока вірогідність того, що незважаючи на указ Президента та рішення РНБО, закон продовжуватиме вимагати від підприємств спрямовувати ПДФО за місцем роботи працівників, але при цьому:
 - підприємства робитимуть це по-різному;
 - дотримання вимог буде спорадичним та непослідовним;
 - не буде зв'язку між сплатою податків та участі у виборах місцевої влади.

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

Швеція
Sverige

Що необхідно зробити?

- Донорам варто чітко доносити до Уряду України, що частки ПДФО мають сплачуватися за місцем проживання платників для підвищення підзвітності.
- Донорам варто розглянути надання необхідної технічної підтримки для того, щоб Мінфін міг розробити та впровадити потрібні ІТ системи.
- Принаймні на початковому етапі частки ПДФО слід зараховувати не відповідно до реєстрації місця проживання платника податку, а просто за вказаною ним адміністративно-територіальною одиницею як місцем фактичного проживання.
- Щоб розпочати зараховувати частки ПДФО за місцем проживання платників, знадобиться від 12 до 18 місяців, включаючи моделювання та коригування часток податку і системи вирівнювання.
- Довший термін може потребуватися для поступового впровадження нової системи з тим, щоб не допустити різких 'шокових' змін.
- Доки ПДФО не буде зараховуватися за місцем проживання платників, фінансовий фундамент української децентралізації буде триматися на піску.

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

Швеція
Sverige